

SKLEP O SPREJEMLJIVOSTI ATTEMS IN OSTALI ZOPER REPUBLIKO SLOVENIJO

SVET EVROPE

EVROPSKO SODIŠČE ZA ČLOVEKOVE PRAVICE

TRETJA SEKCIJA

pritožba št. 48374/99

SKLEP O SPREJEMLJIVOSTI

STRASBOURG

4. januar 2008

Evropsko sodišče za človekove pravice (tretja sekcija) je 4. januarja 2008 v senatu, ki so ga sestavljali:

Corneliu Bîrsan, predsednik senata,
Boštjan M. Zupančič,
Elisabet Fura-Sandström,
Egbert Myjer,
David Thór Björgvinsson,
Ineta Ziemele,
Isabelle Berro-Lefèvre, sodniki,
in Stanley Naismith, namestnik sodnega tajnika,
ob upoštevanju gornje pritožbe, vložene 15. januarja 1999,
ob upoštevanju odločitve, da uporabi tretji odstavek 29. člena
Konvencije in da hkrati odloči o dopustnosti pritožbe in o
utemeljenosti zadeve,
ob upoštevanju odgovora tožene Vlade in navedb, ki so jih kot
odgovor nanj vložili pritožniki,
po posvetovanju sklenilo, kot sledi:

DEJSTVA

1. Pritožniki gospod Johannes Attems, gospa Eleonore Drasche, gospa Gabrielle Rau, gospod Ferdinand Attems in gospod Alois Attems so avstrijski državljani, ki so bili rojeni leta 1947, 1943, 1953, 1945 oziroma 1927.
2. Gospod Johannes Attems, gospa Gabrielle Rau in gospod

Ferdinand Attems živijo na Dunaju, gospa Eleonore Drasche živi v Ebreichsdorfu in gospod Alois Attems v Gradcu.

3. Pritožbo sta skupaj z njimi vložila še dva pritožnika, ki sta med postopkom umrla: gospod Franz Attems, ki je bil rojen leta 1926 in je živel v Gradcu ter je umrl 13. maja 1999, in gospod Edmund Attems, ki je bil rojen leta 1924 in je živel na Dunaju ter je umrl 4. januarja 2006.

4. Pritožnike je zastopal gospod Johannes Attems.

5. Slovensko vlado (v nadaljevanju: Vlada) je zastopal njen zastopnik gospod L. Bembič, generalni državni pravobranilec.

6. V skladu v prvim odstavkom 36. člena Konvencije in 44. členom Poslovnika Sodišča je sodni tajnik obvestil Vlado Republike Avstrije o njeni pravici, da poda pisne pripombe. Vlada ni izrazila namere za izvrševanje te svoje pravice.

A. Okoliščine primera

Dejansko stanje v zadevi, kot so ga predstavile stranke, lahko strnemo, kakor sledi.

1. Ozadje zadeve

7. Pritožniki so dediči gospoda Ferdinanda Attemsa in njegove žene, gospe Wande Attems.

8. Družina Attems je živela na območju današnje Slovenije od leta 1605 dalje. Do leta 1945 so, izključno preko nakupa, pridobili obsežne nepremičnine in številna podjetja pa tudi premoženja (kot npr. umetniška dela itd.).

9. Po drugi svetovni vojni je Slovenija postala sestavni del na novo ustanovljene Demokratične federativne Jugoslavije. Njen bivši zakonodajni organ je bil Protifašistični svet narodne osvoboditve Jugoslavije (v nadaljevanju: AVNOJ), najvišji politični organ v Jugoslaviji med drugo svetovno vojno in neposredno po njej. 21. novembra 1944 je sprejel odlok (v nadaljevanju: Odlok AVNOJa, gl. pod Upošteveno domače pravo in sodna praksa), ki je med drugim predpisal podržavljenje vsega premoženja na območju Jugoslavije, ki je pripadalo nemškemu rajhu in njegovim državljanom, vsega premoženja oseb nemškega porekla, razen tistih, ki so se borile na strani narodnoosvobodilnega gibanja, in premoženja vseh oseb, ki so bile v kazenskem postopku obsojene s strani vojaškega ali rednega sodišča in jim je bila izrečena sankcija zaplembe premoženja (gl. Upošteveno domače pravo in sodna praksa).

10. Dne 17. avgusta 1945 je Vojaško sodišče v Mariboru obsodilo gospoda Ferdinanda Attemsa in gospo Wando Attems zaradi kaznivega dejanja veleizdaje med drugo svetovno vojno. Gospod Ferdinand Attems je bil obsojen na dve leti in gospa Wanda Attems na trinajst mesecev odvzema prostosti s prisilnim delom. Odvzete so jima bile državljske in politične pravice, njuno premoženje pa je

bilo zaplenjeno v korist države.

11. Gospod Ferdinand Attems, gospa Wanda Attems in gospod Emil Hans Attems (prvi sin Ferdinanda Attemsa) so, najverjetneje konec leta 1945, izgubili življenje v delovnem taborišču v okoliščinah, ki še vedno niso razjasnjene. 20. februarja 1950 je Okrožno sodišče v Gradcu (Avstrija) sprejelo sklep, da gospoda Ferdinanda Attemsa in gospe Wande Attems od 2. januarja 1946 dalje ni mogoče šteti za živa.

12. Dne 16. aprila 1993, po neodvisnosti Slovenije in spremembi političnega sistema, je senat Temeljnega sodišča v Mariboru na predlog gospodov Johannesesa Attemsa in Edmunda Attemsa dovolil obnovo kazenskega postopka proti gospodu Ferdinandu Attemsu in gospe Wandi Attems. 3. junija 1994 je javni tožilec umaknil obtožnico zoper gospoda Ferdinanda Attemsa in gospo Wando Attems. Temeljno sodišče v Mariboru je posledično razveljavilo obsodbo in ustavilo kazenski postopek zoper njiju. Sklep je postal pravnomočen 12. julija 1993.

13. Dne 22. aprila 1992 je gospod Johannes Attems pri Občini Slovenska Bistrica vložil predlog za izdajo ugotovitvene odločbe o državljanstvu gospoda Ferdinanda Attemsa in gospe Wande Attems.

17. marca 1993 je Občina Slovenska Bistrica izdala dve odločbi, ki sta potrjevali, da sta bila gospod Ferdinand Attems in gospa Wanda Attems do svoje smrti jugoslovanska in slovenska državljana.

2. Zahteva za vrnitev premoženja po določbah Zakona o denacionalizaciji

14. Dne 7. decembra 1991 se je začel uporabljati Zakon o denacionalizaciji (gl. Upoštevno domače pravo in sodna praksa), nakar so pritožniki pri Komisiji za denacionalizacijo Skupščine Občine Slovenska Bistrica vložili zahtevo za vrnitev premoženja, zaplenjenega gospodu Ferdinandu Attemsu in gospe Wandi Attems. 9. januarja 1992 je komisija obvestila pritožnike o tem, da je njihova zahteva nepopolna in kakšni so pogoji, predpisani v Zakonu o denacionalizaciji, ter jim naložila, da zahtevo dopolnijo.

15. Med 31. marcem in 26. aprilom 1993 so pritožniki vložili zahteve za vrnitev premoženja po Zakonu o denacionalizaciji pri Občini Slovenska Bistrica, Občini Brežice, Občini Krško in Občini Šmarje pri Jelšah. V neugotovljenem času so na podlagi istih določb vložili zahtevo tudi pri Ministrstvu za kulturo Republike Slovenije.

16. Dne 7. januarja 1994 so pritožniki in gospodarska družba Terme Čatež, d.d., sklenili izvensodno poravnavo glede vrnitve dela premoženja družbe, ki je predstavljalo del premoženja, ki so ga pritožniki zahtevali v postopku pri Občini Brežice. Pritožnikom so bile dodeljene delnice gospodarske družbe v vrednosti približno 1,1 milijona eurov (v nadaljevanju: EUR). Poravnavo je 10. oktobra 1994

potrdila Občina Brežice in postopek, ki se je nanašal na to premoženje, se je zaključil.

17. Dne 30. decembra 1995 je bil sprejet Zakon o začasnem, delnem zadržanju vračanja premoženja, ki je začasno zadržal vračanje določenih vrst premoženj, in ki je vplival tudi na denacionalizacijske postopke, v katerih so bili stranke pritožniki.

18. Dne 8. julija 1996 so pritožniki umaknili vse svoje zahteve po Zakonu o denacionalizaciji in sprožili postopke za vrnitev po Zakonu o izvrševanju kazenskih sankcij (gl. spodaj in pod Upoštevno domače pravo in sodna praksa). Posledično so se zaključili različni denacionalizacijski postopki, v katerih so bili stranke pritožniki.

19. Dne 8. julija 1996 so pritožniki vložili tudi tožbo zoper Republiko Slovenijo pri Okrožnem sodišču v Ljubljani in zahtevali plačilo odškodnine iz naslova izgubljenega dobička zaradi nemožnosti uporabe zaplenjenega premoženja. V neugotovljenem času je bil postopek prekinjen do zaključka postopka, ki se je nanašal na vrnitev premoženja (gl. spodaj).

20. Dne 8. avgusta 1997 je bil sprejet Zakon o začasnem zadržanju izvajanja nekaterih določb Zakona o denacionalizaciji in Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij (gl. Upoštevno domače pravo in sodna praksa). To je imelo za posledico ponovno prekinitev vseh postopkov, v katerih so bili stranke pritožniki.

3. Predlogi za vrnitev zaplenjenega premoženja, vloženi po določbah Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij

21. Julija 1996, po umiku zahtevkov po Zakonu o denacionalizaciji, so pritožniki vložili predloge za vrnitev premoženja po določbah Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij (gl. Upoštevno domače pravo in sodna praksa) pri štirih okrajnih sodiščih.

a) Okrajno sodišče v Slovenski Bistrici

22. Dne 11. julija 1996 so pritožniki sprožili nepravdni postopek pri Okrajnem sodišču v Slovenski Bistrici proti štiriindvajsetim pravnim osebam, med njimi Republici Sloveniji, Občini Slovenska Bistrica, Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov in številnim muzejem.

Zahtevali so vrnitev številnih parcel, stavb, obširne zbirke umetniških slik in drugega premoženja, odvzetega njihovim prednikom gospodu Ferdinandu Attems in gospe Wandi Attems po sodbi vojaškega sodišča z dne 17. avgusta 1945. Prav tako so predlagali, naj sodišče ugotovi predlogu za izdajo začasne odredbe, ki naj bi preprečila prodajo ali obremenitev spornega premoženja, ki je bilo v tistem času v posesti podjetja Ritoznojčan.

23. Po naroku za glavno obravnavo 15. decembra 1998 je sodišče 18. januarja 1999 izdalo začasno odredbo. Po treh zaporednih pritožbenih postopkih in ponovnem obravnavanju zadeve je Višje sodišče v Mariboru 5. januarja 2001 potrdilo sklep sodišča prve stopnje o

dovolitvi začasne odredbe, ki je tako postal pravnomočen.

24. Dne 13. decembra 2000 so pritožniki urgirali, naj sodišče ažurno odloča o zadevi.

25. Dne 30. januarja 2002 je sodišče sprejelo sklep, s katerim je pozvalo pritožnike, naj zaradi izpolnitve pogojev po Zakonu o denacionalizaciji dopolnijo svoj predlog z dne 11. julija 1996.

26. Dne 14. maja 2002 je na predlog pritožnikov sodišče podaljšalo rok za 90 dni.

27. Dne 26. avgusta 2002 so pritožniki vložili pisno vlogo, s katero so dopolnili prvotni predlog.

28. Dne 18. oktobra 2002 je sodišče izdalo sklep, s katerim je zavrglo predlog pritožnikov glede šestih nasprotnih udeležencev, saj pritožniki niso pravilno dopolnili svojega predloga. Glede preostalih osemnajstih je sodišče ugotovilo, da po Zakonu o izvrševanju kazenskih sankcij niso pravne osebe, ki so zavezanci za vrnitev premoženja. Zato so bili zahtevki pritožnikov zavrnjeni. Sklep je bil pritožnikom vročen 11. novembra 2002.

29. Dne 25. novembra 2002 so se pritožniki pritožili na Višje sodišče v Mariboru. Pritožili so se tudi zoper sklepa z dne 30. januarja 2002 in z dne 14. maja 2002.

30. Dne 5. avgusta 2003 je sodišče ugodilo pritožbi pritožnikov, razveljavilo tri izpodbijane sklepe in vrnilo zadevo Okrajnemu sodišču v Slovenski Bistrici.

31. Dne 21. oktobra 2003 je Okrajno sodišče v Slovenski Bistrici opravilo narok za glavno obravnavo in se seznanilo z navedbami pritožnikov in šestih nasprotnih udeležencev.

32. Dne 20. novembra 2003 je sodišče z vmesnim sklepom ugodilo zahtevku pritožnikov in sklenilo, da sta bila gospod Ferdinand Attems in gospa Wanda Attems upravičena do vrnitve vsega premoženja, ki jima je bilo odvzeto v letu 1945. Sodišče je ugotovilo, da sporno premoženje ni bilo zaplenjeno že z določbami o nacionalizaciji iz Odloka AVNOJa z dne 21. novembra 1944, ampak šele s kasnejšo kazensko sodbo vojnega sodišča z dne 17. avgusta 1945. Zato je treba premoženje pritožnikom vrniti v skladu z Zakonom o izvrševanju kazenskih sankcij in ne po določbah Zakona o denacionalizaciji.

33. Dne 23. in 24. decembra 2003 so se Občina Slovenska Bistrica, Republika Slovenija in Sklad pritožili na Višje sodišče v Mariboru.

34. Dne 2. februarja 2004 so pritožniki vložili odgovor na pritožbo in 9. marca 2003 predlagali prednostno obravnavanje zadeve, čemur je bilo ugodeno.

35. Dne 14. maja 2004 je Višje sodišče v Mariboru zavrnilo pritožbe in potrdilo sklep sodišča prve stopnje. Sklep je bil pritožnikom vročen 9. junija 2004.

36. Dne 29. junija 2004 je Republika Slovenija vložila revizijo na

Vrhovno sodišče.

37. Dne 7. oktobra 2004 so pritožniki vložili odgovor na revizijo. 27. marca 2006 so vložili dodatne listine in zahtevali, naj sodišče ažurno odloči v zadevi.

38. Dne 26. oktobra 2006 je Vrhovno sodišče razveljavilo sklepa sodišč prve in druge stopnje v delu, ki se je nanašal na Republiko Slovenijo, in vrnilo zadevo sodišču prve stopnje v ponovno obravnavanje. Glede drugih udeležencev v postopku, med drugim Občine Slovenska Bistrica, je sklep Višjega sodišča v Mariboru z dne 14. maja 2004 postal pravnomočen. Sodišče je ugotovilo, da Zakon o izvrševanju kazenskih sankcij ni nujno prava pravna podlaga za vrnitev premoženja v tej zadevi. Naložilo je sodišču prve stopnje, naj podrobno razišče, ali je bilo sporno premoženje zaplenjeno že z nacionalizacijskimi določbami Odloka AVNOJa z dne 21. novembra 1944 ali s kazensko sodbo z dne 17. avgusta 1945. Če je bilo premoženje podržavljeno že z Odlokom AVNOJa, ga je treba vrniti po denacionalizacijskih določbah Zakona o denacionalizaciji v skladu z omejitvami za vračanje, ki jih določa ta zakon. Če pa je bila zaplemba premoženja odrejena kot kazenska sankcija po obsodbi, je treba premoženje vrniti po Zakonu o izvrševanju kazenskih sankcij.

39. Dne 29. decembra 2006 je Republika Slovenija vložila pripravljalno vlogo.

40. Dne 6. novembra 2007 so pritožniki pred Okrajnim sodiščem v Slovenski Bistrici opredelili, katere parcele mora po sodbi Višjega sodišča v Mariboru z dne 14. maja 2004 vrniti Občina Slovenska Bistrica.

41. Postopek pred Okrajnim sodiščem v Slovenski Bistrici še ni končan.

b) Okrajno sodišče v Brežicah

42. Dne 10. julija 1996 so pritožniki sprožili nepravdni postopek zoper Republiko Slovenijo, Občino Brežice, Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov in štiri druge pravne osebe pri Okrajnem sodišču v Brežicah. Zahtevali so vrnitev premoženja, zaplenjenega gospodu Ferdinandu Attems in gospe Wandi Attems, ki je bilo v tem času domnevno v posesti teh pravnih oseb. Predlagali so tudi izdajo začasne odredbe, ki bi prepovedala prodajo ali obremenitev premoženja.

43. Dne 18. februarja, 8. junija, 4. oktobra in 13. decembra 2000 so pritožniki zahtevali od sodišča, naj začne z obravnavanjem zadeve in jih obvesti o opravljeni številki zadeve.

44. V neugotovljenem času je razpravljajočega sodnika nadomestil drug sodnik.

45. Dne 30. marca 2001 je sodišče opravilo narok za glavno obravnavo, ki je bil preložen za nedoločen čas, da bi lahko pritožniki

pripravili odgovor na vlogo nasprotnih udeležencev. Poleg tega je sodišče od pritožnikov zahtevalo, naj dopolnijo svoj predlog za izdajo začasne odredbe z dne 10. julija 1996.

46. Dne 28. junija 2001 je sodišče zavrnilo predlog za izdajo začasne odredbe. Pritožniki so se 17. julija 2001 pritožili na Višje sodišče v Ljubljani. Kakšna je bila končna odločitev sodišča glede začasne odredbe, ni ugotovljeno.

47. Marca 2002 je spet prišlo do zamenjave razpravljajočega sodnika.

48. Dne 26. novembra 2002 so pritožniki pri Okrajnem sodišču v Brežicah vložili pripravljeno vlogo in v njej opredelili svoje zahteve.

49. Dne 13. junija 2003 je sodišče opravilo narok za glavno obravnavo, se seznanilo z navedbami strank in razpisalo nov narok za 12. september 2003.

50. Na naroku 12. septembra 2003 je sodišče odločilo, da bo izdalo delni sklep.

51. Z dopisom z dne 13. marca 2006 so pritožniki od sodišča zahtevali, naj izda sklep, kot je bilo napovedano 12. septembra 2003. Vložili so tudi nadzorstveno pritožbo.

52. Dne 29. novembra 2006 je sodišče prve stopnje opravilo še en narok za glavno obravnavo in 10. marca 2007 izdalo delni sklep, v katerem je odločilo, da sta gospod Ferdinand Attems in gospa Wanda Attems upravičena do vrnitve vsega premoženja, ki jima je bilo odvzeto v letu 1945. Sodišče je ugotovilo, da je bilo sporno premoženje zaplenjeno s kazensko sodbo in ne z Odlokom AVNOJa. Zato so zahtevki pritožnikov po Zakonu o izvrševanju kazenskih sankcij upravičeni in jim je treba ugoditi.

53. Republika Slovenija oziroma Občina Brežice sta se zoper sklep pritožili na Višje sodišče v Ljubljani 24. aprila 2007 oziroma 4. aprila 2007.

54. Postopek še ni končan.

c) Okrajno sodišče v Krškem

55. Dne 8. julija 1996 so pritožniki sprožili nepravdni postopek zoper Republiko Slovenijo, Občino Krško, Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov in pet drugih pravnih oseb pri Okrajnem sodišču v Krškem. Zahtevali so vrnitev premoženja, zaplenjenega gospodu Ferdinandu Attems in gospe Wandi Attems, ki je bilo v tem času domnevno v posesti teh pravnih oseb. Predlagali so tudi izdajo začasne odredbe, ki bi prepovedala prodajo ali obremenitev premoženja.

56. Dne 15. julija 1996 je sodišče ugodilo predlogu pritožnikov za izdajo začasne odredbe. Republika Slovenija je proti temu sklepu vložila ugovor. Pritožniki so odgovorili na ugovor 13. januarja 1997.

57. Dne 25. februarja 1997 je sodišče opravilo narok za glavno obravnavo.

58. Dne 18. februarja, 4. oktobra in 13. decembra 2000 so pritožniki urgirali, naj sodišče odloči o ugovoru in naj spet začne postopek o glavni stvari.

59. Dne 14. marca 2001 je sodišče zavrnilo ugovor Republike Slovenije. Sodišče je tudi zavrnilo predlog pritožnikov, naj bi nasprotni udeleženci za čas postopka prenesli posest spornega premoženja na pritožnike.

60. Dne 12. aprila 2001 in 18. junija 2001 je sodišče opravilo narok za glavno obravnavo. Slednjega je preložilo zaradi ugovora treh strank glede pristojnosti sodišča. Kdaj je sodišče zavrnilo ta ugovor, ni gotovo.

61. Dne 18. junija 2002 je sodišče izdalo delni sklep. Ugotovilo je, da je po Zakonu o izvrševanju kazenskih sankcij Republika Slovenija zavezana vrniti gospodu Ferdinandu Attems določene parcele in da je te parcele treba v zemljiški knjigi vknjižiti kot njegovo lastnino. Sodišče je odločilo, da bo odložilo izdajo sklepa o preostanku zahtevkov. Sklep je bil pritožnikom vročen 18. julija 2002.

62. Dne 29. oziroma 31. julija 2002 sta se Republika Slovenija oziroma Sklad pritožila na Višje sodišče v Ljubljani.

58. Dne 9. julija 2003 je Višje sodišče v Ljubljani delno ugodilo pritožbama, saj je sodišče prve stopnje napačno določilo, katera od strank je zavezana vrniti premoženje. V tem delu je bila zadeva vrnjena sodišču prve stopnje v ponovno odločanje.

63. Dne 6. in 7. oktobra 2003 sta Republika Slovenija oziroma Sklad vložila revizijo na Vrhovno sodišče.

64. Dne 6. septembra 2004 so pritožniki predlagali prednostno obravnavno zadeve. V dopisu z dne 27. septembra 2004 jih je Vrhovno sodišče obvestilo, da so zadeve, kakršna je ta, ki se nanašajo na vrnitev premoženja po Zakonu o izvrševanju kazenskih sankcij, tudi sicer deležne prednostnega obravnavanja.

65. Dne 19. januarja 2006 je Vrhovno sodišče reviziji, razveljavilo sodbi sodišč prve in druge stopnje in vrnilo zadevo Okrajnemu sodišču v Krškem v ponovno odločanje. Sodišče je ugotovilo, da Zakon o izvrševanju kazenskih sankcij ni nujno prava pravna podlaga za vrnitev premoženja v tej zadevi. Sodišče prve stopnje bo moralo podrobno raziskati, ali je bilo sporno premoženje zaplenjeno z Odlokom AVNOJa ali s kazensko sodbo. Sklep je bil pritožnikom vročen 6. marca 2006.

66. Dne 29. maja 2007 je sodišče prve stopnje opravilo nov narok za glavno obravnavo.

67. Postopek še ni končan.

d) Okrajno sodišče v Šmarju pri Jelšah

68. Dne 11. julija 1996 so pritožniki sprožili nepravdni postopek zoper Republiko Slovenijo, Občino Šmarje pri Jelšah, Sklad

kmetijskih zemljišč in gozdov in šest drugih pravnih oseb pri Okrajnem sodišču v Šmarju pri Jelšah. Zahtevali so vrnitev premoženja, zaplenjenega gospodu Ferdinandu Attems in gospe Wandi Attems, ki je bilo v tem času domnevno v posesti teh pravnih oseb.

69. Naroka za glavno obravnavo, razpisana za 4. julij 1997 in 23. marec 1998, sta bila preklicana.

70. Dne 6. aprila 1998 je sodišče opravilo narok za glavno obravnavo in od pritožnikov zahtevalo, naj specificirajo svoj zahtevek in ga popravijo, da bo ustrezal zakonsko določenim pogojem.

71. Dne 5. januarja 1999 so pritožniki vložili pripravljeno vlogo in zvišali svoj zahtevek, saj so zahtevali tudi odškodnino za škodo zaradi zmanjšanja vrednosti nekaterih nepremičnin.

72. Narok za glavno obravnavo, razpisan za 12. april 1999, je bil preklican.

73. Dne 12. novembra 1999 je sodišče opravilo narok za glavno obravnavo in ga preložilo na 14. januar 2000, da bi lahko iz Zgodovinskega arhiva Celje pribavilo kazenski spis in listine, ki so se nanašale na zaplembo premoženja. Prestavljeni narok je bil kasneje preklican, saj zahtevani spis še ni bil dostavljen.

74. Narok za glavno obravnavo, razpisan za 14. januar 2000, je bil preklican.

75. Dne 20. januarja 2000 je sodišče opravilo narok za glavno obravnavo, ki je bil preklican.

76. Dne 18. maja in 8. septembra 2000 je sodišče opravilo naroka za glavno obravnavo. Slednji je bil preložen, saj je sodišče ugotovilo, da obstaja neskladje med zemljiškoknjižnimi izpiski in dejstvi, ki jih je ugotovilo sodišče. Pritožnikom je zato naložilo, naj v dveh mesecih predložijo indentifikacijska potrdila za vse zahtevane parcele.

77. Dne 23. marca 2001 je sodišče opravilo narok za glavno obravnavo in odločilo, da bo izdalo pisni sklep.

78. Dne 26. aprila 2001 je sodišče izdalo pisni sklep. Odločilo je, da ni pristojno za obravnavo zadeve, in razveljavilo vse procesna dejanja. Sklep je imel podlago v ugotovitvi, da do zaplembe spornega premoženja ni prišlo s sodbo vojaškega sodišča, temveč z Odlokom AVNOJa, zaradi česar je premoženje treba zahtevati po Zakonu o denacionalizaciji pri pristojnih organih. Sodišče je prav tako ugotovilo, da gospa Wanda Attems ni bila solastnica zahtevanega premoženja. 16. maja 2001 je bil sklep vročen pritožnikom.

79. Dne 23. maja 2001 so se pritožniki pritožili na Višje sodišče v Celju.

80. Dne 29. januarja 2002 so pritožniki predlagali Višjemu sodišču v Celju, naj prednostno obravnava njihovo zadevo.

81. Dne 3. maja 2002 so pritožniki ponovno predlagali Višjemu

sodišču v Celju, naj prednostno obravnava njihovo zadevo, in v dokaz predložili sodno prakso Vrhovnega sodišča.

82. Dne 27. junija 2002 je Višje sodišče v Celju delno ugodilo pritožbi in vrnilo zadevo v ponovno odločanje. Sklep je bil pritožnikom vročen 4. septembra 2002.

83. Preostanek spisa je dobil novo opravilno številko.

84. Dne 20. novembra 2002 je sodišče opravilo narok za glavno obravnavo.

85. Dne 14. maja 2003 je sodišče opravilo narok za glavno obravnavo in odločilo, da bo izdalo vmesni in delni pisni sklep.

86. Dne 30. junija 2003 je sodišče sklenilo, da sta gospod Ferdinand Attems in gospa Wanda Attems upravičena do vrnitve premoženja, saj je bilo zaplenjeno s kazensko sodbo vojaškega sodišča. Sodišče je naložilo Skladu, naj pritožnikom vrne večje število parcel. Sklep je bil pritožnikom vročen 7. julija 2003.

87. Dne 10. julija 2003 so se pritožniki pritožili na Višje sodišče v Celju zoper sklep o stroških postopka. Dne 7. oziroma 8. avgusta 2003 sta se pritožila Ministrstvo za kulturo oziroma Sklad. Pritožila se je tudi Republika Slovenija.

88. Dne 1. oktobra 2003 so pritožniki zahtevali, naj Višje sodišče v Celju prednostno obravnava njihovo zadevo.

89. Dne 8. aprila 2004 so pritožniki ponovno zahtevali prednostno obravnavo njihove zadeve.

90. Dne 5. maja 2004 je predsednik Višjega sodišča v Celju obvestil pritožnike, da bo njihova zadeva obravnavana po sodnih počitnicah.

91. Dne 22. septembra 2004 je Višje sodišče v Celju delno ugodilo pritožbi pritožnikov in ugodilo pritožbi nasprotnih udeležencev.

Razveljavilo je sklep sodišča prve stopnje in vrnilo zadevo v ponovno odločanje. Sodišče je ugotovilo, da sodišče prve stopnje ni upoštevalo najnovejše sodne prakse Vrhovnega sodišča v zvezi z razlago pravnih posledic Odloka AVNOJa. Sklep je bil pritožnikom vročen 18. novembra 2004.

92. Dne 13. julija 2005 je sodišče opravilo narok za glavno obravnavo in odločilo, da bo izdalo pisni sklep.

93. Dne 14. julija 2006 je sodišče prve stopnje zavrnilo vse zahteve pritožnikov. Ugotovilo je, da je bilo sporno premoženje zaplenjeno z Odlokom AVNOJa in ne s kazensko sodbo. Zaradi tega vrnitve ni mogoče zahtevati po Zakonu o izvrševanju kazenskih sankcij, ampak po Zakonu o denacionalizaciji.

94. Dne 18. novembra 2006 so se pritožniki pritožili na Višje sodišče v Celju.

95. Dne 10. maja 2006 je sodišče ugodilo pritožbi, razveljavilo sodbo (pravilno: sklep) sodišča prve stopnje in zadevo vrnilo v ponovno odločanje.

96. Dne 25. septembra 2006 je sodišče prve stopnje opravilo narok za glavno obravnavo. Na prošnjo pritožnikov za prekinitev postopka zaradi pogajanj o sklenitvi izvensodne poravnave med strankami je sodišče preložilo svojo odločitev za 30 dni.

97. Dne 31. januarja 2007 je sodišče opravilo narok za glavno obravnavo in odločilo, da bo izdalo končni pisni sklep.

98. Postopek še ni končan.

B. Upoštevno domače pravo in sodna praksa

1. Odlok o prehodu sovražnikovega imetja v državno svojino, o državnem upravljanju imetja odsotnih oseb in o zasegi imetja, ki so ga okupatorske oblasti prisilno odtujile

21. novembra 1944 je Protifašistični svet narodne osvoboditve Jugoslavije (AVNOJ) sprejel Odlok o prehodu sovražnikovega imetja v državno svojino, o državnem upravljanju imetja odsotnih oseb in o zasegi imetja, ki so ga okupatorske oblasti prisilno odtujile, ki se je začel uporabljati 6. februarja 1945. Njegov 1. člen je predpisoval podržavljenje za naslednje kategorije premoženja:

a) vse premoženje nemškega rajha in njegovih državljanov, ki se nahaja na območju Jugoslavije;

b) vse premoženje posameznikov nemškega porekla, razen tistih, ki so se borili na strani narodnoosvobodilnega gibanja in njegovih partizanskih sil, ali so državljani nevtralnih držav in niso delovali na strani sovražnika;

c) vse premoženje vojnih zločincev in njihovih podpornikov, ne glede na narodnost, kot tudi premoženje vseh oseb, ki so bile obsojenega s strani rednega ali vojaškega sodišča in obsojene na zaplembo njihovega premoženja v korist države.

2. Zakon o denacionalizaciji

Zakon o denacionalizaciji (Ur. list RS, št. 27/91) predstavlja pravno podlago za vrnitev premoženja (ali njegove vrednosti), ki je prešlo v državno last po prej veljavni zakonodaji (agrarna reforma, nacionalizacija, zaseg, itd.).

3. člen določa, da so upravičenci do denacionalizacije vse fizične osebe, ki jim je bilo premoženje podržavljeno po zakonodaji, ki je bila sprejeta med drugo svetovno vojno in neposredno po njej, vključno z Odlokom AVNOJa, Kazenskim zakonikom in Zakonom o kaznivih dejanjih zoper narod in državo. 4. člen nadalje določa, da so

upravičenci do denacionalizacije tudi vse druge fizične osebe, ki jim je bilo premoženje podržavljeno na podlagi pravnega akta, izdanega pred letom 1963.

V 92. členu je Zakon o denacionalizaciji prvotno razširil svoje določbe tudi na premoženje, zaplenjeno s kazenskimi sodbami, izdanimi pred 31. decembrom 1958. To določbo je 5. novembra 1992 razveljavilo Ustavno sodišče, delno iz razloga, ker je imela retroaktivno veljavo in je torej kršila 155. člen Ustave Republike Slovenije (odločba št. U-I-10/92). Skladno s temi ugotovitvami vračanje premoženja, ki je bilo zaplenjeno s kazenskimi sodbami, izdanimi pred 31. decembrom 1958, ureja Zakon o izvrševanju kazenskih sankcij.

3. Zakon o začasnem, delnem zadržanju vračanja premoženja

Dne 30. decembra 1995 je začel veljati Zakon o začasnem, delnem zadržanju vračanja premoženja (Ur. list št. RS, št. 74/95), ki je začasno zadržal izvajanje določenih vrst postopkov za vrnitev za dobo treh let.

4. Spremembe in dopolnitve Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij

Pred spremembami iz leta 1998 se je Zakon o izvrševanju kazenskih sankcij (Ur. list RS, št. 17/78 in 8/90) uporabljal tudi za vračanje premoženja, zaplenjenega na podlagi sodb v kazenskem postopku, ki so bile izdane pred 31. decembrom 1958 in v katerih je bila odločitev kasneje razveljavljena.

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij (Ur. list RS, št. 10/98) je v manjšem obsegu spremenil 145. člen zakona iz leta 1978.

Prav tako je zakonu iz leta 1978 dodal nova 145. a in 145. c člen. Kar zadeva kazenske postopke, ki so se končali pred 31. decembrom 1958, je 145. a člen nadomestil 145. člen in se skliceval na Zakon o denacionalizaciji glede oblik in obsega vračanja, omejitev v zvezi z vračanjem in glede vrednotenja premoženja za primere vračanja premoženja, zaplenjenega v kazenskih postopkih, ki so se končali pred 31. decembrom 1958. 145. c člen je izrecno odpravil pravico do odškodnine zaradi nemožnosti prejšnjega lastnika, da bi v času zaplembe uporabljal premoženje.

3. člen je določil, da se sprememba uporablja tudi v nepravdnih in pravnih postopkih v zvezi z vrnitvijo zaplenjenega premoženja, ki so se začeli pred uveljavitvijo tega zakona in ki do takrat še niso bili pravnomočno končani.

Junija 2002 je bil po odločbi Ustavnega sodišča z dne 15. novembra 2001 145. c člen zakona ponovno spremenjen, tako da lahko upravičenci po 145. a členu zahtevajo odškodnino zaradi nemožnosti

uporabe ali upravljanja premoženja ali iz naslova izgubljenega dobička za čas od razveljavitve zaplembe premoženja do pravnomočnosti sklepa o njegovi vrnitvi.

5. Zakon o začasnem zadržanju izvajanja nekaterih določb Zakona o denacionalizaciji in Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij

Dne 8. avgusta 1997 je bil sprejet Zakon o začasnem zadržanju izvajanja nekaterih določb Zakona o denacionalizaciji in Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij (Ur. list RS, št. 49/97). Njegov 2. člen je začasno, najprej do 20. decembra 1997, nato pa – po spremembi – do 31. marca 1998, zadržal vodenje postopkov v zvezi z vrnitvijo premoženja ali plačilom odškodnine, med drugim tudi za primere, v katerih je bilo premoženje zaplenjeno na podlagi sodb v kazenskem postopku, izdanih pred 31. decembrom 1958, ali ki je bilo »fevdalnega izvora«.

6. Ustava Republike Slovenije

Za obravnavano zadevo so posebej relevantne naslednje določbe Ustave Republike Slovenije (Ur. list RS, št. 33/91):

23. člen

»Vsakdo ima pravico, da o njegovih pravicah in dolžnostih ter o obtožbah proti njemu brez nepotrebnega odlašanja odloča neodvisno, nepristransko in z zakonom ustanovljeno sodišče.«

26. člen

»Vsakdo ima pravico do povračila škode, ki mu jo v zvezi z opravljanjem službe ali kakšne druge dejavnosti državnega organa, organa lokalne skupnosti ali nosilca javnih pooblastil s svojim protipravnim ravnanjem stori oseba ali organ, ki tako službo ali dejavnost opravlja ...«

7. Odločbe Ustavnega sodišča

Dne 13. februarja 1998 je Ustavno sodišče odločilo v korist pritožnikov in nekaterih drugih posameznikov, ki so vložili pobudo za oceno ustavnosti, s katero so izpodbijali določbe Zakona o začasnem zadržanju nekaterih določb Zakona o denacionalizaciji in Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij. Odločilo je (združena odločba št. U-I-200/97), da zakonodajalec ni imel stvarno utemeljenega razloga za razlikovanje med zahtevki za vrnitev premoženja fevdalnega in nefevdalnega izvora.

Na podlagi druge vložene pobude za oceno ustavnosti, ki jo je vložil gospod Johannes Attems skupaj z nekaterimi drugimi posamezniki, je Ustavno sodišče odločilo 16. julija 1998 (združena odločba št. U-I-60/98), da izpodbijani določbi 145. a in 145. c člena Zakona o

spremembah in dopolnitvah Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij nista v neskladju z ustavo, saj je bil takšen poseg v ustavne pravice iz 30. člena (pravica do rehabilitacije in odškodnine) in 33. člena ustave (pravica do zasebne lastnine in dedovanja) nujen zaradi zavarovanja pravic drugih upravičencev po Zakonu o denacionalizaciji.

Ustavno sodišče je še odločilo, da 3. člen Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij ni v neskladju z ustavo kljub dejstvu, da je retroaktivno vplival na pridobljene pravice, saj je bil retroaktivni učinek zakona upravičen z javno koristjo.

8. Zakon o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja

Zakon o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja (Ur. list RS, št. 49/2006; v nadaljevanju: zakon iz leta 2006) se uporablja od 1. januarja 2007. Po 1. in 2. členu zakona je pravica do sojenja brez nepotrebnega odlašanja zagotovljena stranki v sodnem postopku, udeležencu po zakonu, ki ureja nepravdni postopek, in oškodovancu v kazenskem postopku.

3. člen predvideva dve pravni sredstvi za pospešitev postopka – nadzorstveno pritožbo in rokovni predlog, določa pa tudi zahtevo za pravično zadoščenje za utrpljeno škodo zaradi nepotrebnega odlašanja.

PRITOŽBE

1. Pritožniki so se pritožili po prvem odstavku 6. člena Konvencije zaradi dolgega trajanja postopkov.

2. Pritožniki so se pritožili tudi po 13. členu Konvencije zaradi pomanjkanja učinkovitih pravnih sredstev.

3. Pritožniki so nadalje trdili, da je bila kršena njihova pravica do poštenega sojenja po prvem odstavku 6. člena, zlasti z začasnim zadržanjem Zakona o denacionalizaciji in Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij ter s spremembami in dopolnitvami teh zakonov. Zadržanje je predstavljalo nepošteno vmešavanje države v trajajoče postopke, v katerih je stranka država, in je imelo za posledico neenakost orožij med strankami v postopku.

Pritožniki so se po vsebini sklicevali tudi na prvi odstavek 6. člena in 14. člen, trdeč, da se zadržanje nanaša zlasti na tiste postopke za vračanje premoženja, kjer gre za premoženje »fevdalnega izvora«.

Poleg tega so trdili, da Slovenija s sklicevanjem na Odlok AVNOJa iz leta 1944, ki je predpisoval podržavljenje premoženja nemških državljancev, še vedno diskriminira njihovo družino.

Pritožniki so nadalje vztrajali pri tem, da so nerazumno dolgi postopki vračanja, začasno zadržanje in spremembe ter dopolnitve

zakonodaje, ki se uporablja v teh postopkih, spremembe zakonodaje in odločba Ustavnega sodišča z dne 16. julija 1998 prav tako kršili njihove pravice po 1. členu Protokola št. 1. Trdili so, da so po zakonodaji, ki je veljala v trenutku, ko so sprožili postopke za vrnitev, imeli »legitimno pričakovanje«, da jim bo sporno premoženje vrnjeno. To prepričanje so podprli z dejstvom, da jim je nekaj premoženja že bilo vrnjenega na podlagi sklenjene izvensodne poravnave. To vrnitev je kasneje potrdil tudi sklep Občine Brežice, ki je predstavljal pravni akt, na katerem je temeljilo njihovo legitimno pričakovanje glede preostanka zaplenjenega premoženja. Po prepričanju pritožnikov je to izpolnilo kriterije za »legitimno pričakovanje«, kot je bilo opredeljeno v zadevi Sirc (št. 44580/98, odstavek 279, 22. junij 2006).

Končno so se pritožniki pritožili tudi po 1. členu Protokola št. 1 v povezavi s 14. členom in trdili, da so bili diskriminirani na podlagi obsega zahtevanega premoženja in nemškega porekla njihovih staršev.

PRAVO

1. Pritožbe po prvem odstavku 6. člena Konvencije
99. Prva pritožba pritožnikov po prvem odstavku 6. člena Konvencije se je nanašala na trajanje štirih postopkov, ki so se začeli julija 1996 in še tečejo pred sodišči prve in druge stopnje. Trajajo torej že več kot enajst let. Upoštevni del 6. člena določa:

»Vsakdo ima pravico, da o njegovih civilnih pravicah in obveznostih ... pravično ... v razumnem roku odloča neodvisno in nepristransko z zakonom ustanovljeno sodišče.«

100. Pritožniki so trdili, da je trajanje postopkov kršilo zahtevo po »razumnem roku«, ki je predpisana v prvem odstavku 6. člena Konvencije.

101. Vlada je zavrnila te trditve. Zatrjevala je, da bi bili morali pritožniki uporabiti učinkovita pravna sredstva, ki so jih imeli na voljo za namen pospešitve sodnih postopkov in/ali zahteve po odškodnini, zlasti še po začetku uporabe Zakona o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja (v nadaljevanju: zakon iz leta 2006) s 1. januarjem 2007. Upošteva dejstvo, da je nova zakonodaja v uporabi šele kratek čas, je Vlada trdila, da je to obdobje prekratko za trdno ugotovitev, da so nova pravna sredstva očitno jalova.

102. Sodišče ugotavlja, da imajo od 1. januarja 2007, ko se je začel

uporabljati zakon iz leta 2006, pritožniki možnost za pospešitev spornih postopkov, ki še tečejo pred domačimi sodišči. Sodišče ugotavlja, da lahko v postopkih, ki tečejo na prvi in drugi stopnji, posamezniki, ki so v enakem položaju kot pritožniki, zahtevajo pospešitev po 3., 5. in 8. členu zakona iz leta 2006 prek nadzorstvene pritožbe ali rokavnega predloga. Slednji predstavlja pod določenimi pogoji v svojem bistvu pritožbo zoper sklep o nadzorstveni pritožbi. Poleg tega pa lahko pritožniki končno dosežejo nadaljnjo odpravo kršitve prek kompenzatornega pravnega sredstva, namreč z vložitvijo zahtevka za pravično zadoščenje po 15. členu zakona iz leta 2006.

103. Sodišče je že preučilo celoten nabor pravnih sredstev, ki jih zagotavlja zakon iz leta 2006 za namene prvega odstavka 35. člena Konvencije. Z zadovoljstvom je ugotovilo, da so učinkovita tudi v primeru izredno dolgih postopkov, ki tečejo na prvi in drugi stopnji, glede katerih so bile pritožbe vložene pred 1. januarjem 2007, saj so ta pravna sredstva v načelu sposobna tako preprečiti nadaljevanje zatiranje kršitve pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja kot tudi zagotoviti ustrezno zadoščenje za kršitev, do katere je že prišlo (gl. Grzinčič proti Sloveniji, št. 26867/02, 3. maj 2007; Korenjak proti Sloveniji, (sklep), št. 463/03, 15. maj 2007; Gliha in Joras proti Sloveniji, (sklep), št. 72200/01, 6. september 2007).

104. Sodišče ugotavlja, da pritožniki niso izkoristili nobenega od pravnih sredstev, ki jih predpisuje zakon iz leta 2006, in ugotavlja, da po prvem odstavku 35. člena Konvencije morajo izkoristiti ta pravna sredstva. Iz tega izhaja, da je treba ta del pritožbe zavrniti po prvem odstavku 35. člena Konvencije zaradi neizčrpanja notranjih pravnih sredstev. Ta del pritožbe je zato treba razglasiti kot nesprejemljiv v skladu s četrtem odstavkom 35. člena Konvencije.

2. Pritožbe po 13. členu Konvencije

105. Pritožniki so se tudi pritožili, da pravna da pravna sredstva, ki so v Sloveniji na voljo glede nerazumno dolgih sodnih postopkov, niso učinkovita. Vsebinsko so se sklicevali na 13. člen Konvencije, ki določa:

»Vsakdo, čigar pravice in svoboščine, ki jih priznava ta Konvencija, so kršene, ima pravico do učinkovitih pravnih sredstev pred domačimi oblastmi, in to tudi če je kršitev storila uradna oseba pri opravljanju uradne dolžnosti.«

106. Pritožniki so priznali, da so od 1. januarja 2007 v Sloveniji na voljo pravna sredstva proti nerazumno dolгим zamudam v domačih sodnih postopkih, vendar pa so se pritoževali, da niso učinkovita. Zatrjevali so, da ne morejo odpraviti kršitve njihove pravice do odločitve v razumnem roku, saj kakršen koli nov instrument za pospešitev postopka, ki ga predpisuje novi zakon, ne more izničiti

zamude in kršitev njihov pravic, do katerih je že prišlo. Nadalje so trdili, da se tudi najvišjega zneska odškodnine, ki jo omogoča novi zakon in ki znaša 5.000 EUR, ne more šteti kot učinkovite odškodnine za tako izredno dolgo trajanje postopka in tako visoko vrednost premoženja, kot je v obravnavani zadevi.

107. Vlada je trdila, da je kršitev 13. člena odvisna od kršitve druge konvencijsko zavarovane pravice. Ker ni prišlo do kršitve 6. člena, tudi ni mogel biti kršen 13. člen.

108. Sodišče je že ugotovilo, da zakon iz leta 2006 daje pritožnikom na razpolago učinkovita pravna sredstva glede pritožb o trajanju postopka na prvi in drugi stopnji (gl. zgoraj). Ta ugotovitev velja tudi v kontekstu njihove pritožbe po 13. členu Konvencije. Iz tega izhaja, da je ta pritožba očitno neutemeljena in jo je torej treba zavrniti v skladu s tretjim in četrtem odstavkom 35. člena Konvencije.

3. Pritožbe po prvem odstavku 6. člena (pošteno sojenje), 1. členu Protokola št. 1 in po 14. členu

109. Pritožniki so s sklicevanjem na prvi odstavek 6. člena trdili, da začasno zadržanje in spremembe ter dopolnitve Zakona o denacionalizaciji in Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij kot tudi spremembe in dopolnitve teh zakonov predstavljajo nepošteno vmešavanje države v postopke, ki še tečejo, in zato vodijo k kršitvi pravice do poštenega sojenja. Prav tako so se pritožniki po vsebini sklicevali na prvi odstavek 6. člena v zvezi s 14. členom Konvencije in trdili, da so bili v postopkih diskriminirani zaradi porekla svojih staršev. Nadalje so se sklicevali na 1. člen Protokola št. 1 in trdili, da so bili prikrajšani za posest zaplenjenega premoženja in da so spremembe in dopolnitve Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij vzpostavile diskriminatorno obravnavanje za vračanje premoženja v primerih, ko je bilo premoženje zaplenjeno po Odloku AVNOJa. V tem pogledu so trdili, da so imeli »legitimno pričakovanje«, da bo o njihovih zahtevkah za vrnitev premoženja odločeno v njihovo korist, kar predstavlja »posest« v smislu Konvencije.

Upoštevni del prvega odstavka 6. člena določa, kot sledi:

»Vsakdo ima pravico, da o njegovih civilnih pravicah in obveznostih ... pravično ... odloča ... sodišče.«

14. člen Konvencije določa:

»Uživanje pravic in svoboščin, določenih s to Konvencijo, je zagotovljeno vsem ljudem brez razlikovanja glede na spol, raso, barvo kože, jezik, vero, politično ali drugo prepričanje, narodnostni ali socialni izvor, pripadnost narodni manjšini, lastnino, rojstvo ali kakšne druge okoliščine.«

1. člen Protokola št. 1 v zadevnem delu določa, kot sledi:

»Vsaka fizična ali pravna oseba ima pravico do mirnega uživanja svojega premoženja. Nikomur ne sme biti premoženje odvzeto, razen če je to v javnem interesu, v skladu s pogoji, ki jih določa zakon ter ob spoštovanju splošnih načel mednarodnega prava...«

110. V zvezi z zgoraj omenjenimi pritožbami Sodišče opozarja, da v zadevah, ki izvirajo iz pritožb posameznikov, njegova naloga ni v tem, da bi abstraktno presoјalo domačo zakonodajo, temveč mora presoјati način, kako je bila zakonodaja uporabljena glede na pritožnika v posebnih okoliščinah primera (gl. Sommerfeld proti Nemčiji [VS], št. 31871/96, odstavek 86, ESČP 2003-VIII (izvlečki)).

111. Sodišče v tem pogledu ugotavlja, da vsi postopki pritožnikov še vedno tečejo pred sodišči prve ali drugi stopnje. Ker je treba poštenost postopka ugotavljati na podlagi postopka kot celote, ocenjuje, da so pritožbe, ki se nanašajo na te postopke, preuranjene. Ta del pritožbe je zato treba razglasiti za nedopustnega zaradi neizčrpanja notranjih pravnih sredstev in ga zavrniti v skladu s četrnim odstavkom 35. člena Konvencije.

112. Upošteva je zgoraj navedeno je primerno, da se ne uporabi več tretji odstavek 29. člena Konvencije in da se pritožba zavrne.

Iz teh razlogov Sodišče soglasno

razglašā, da je pritožba nedopustna.

Stanley Naismith Corneliu Bîrsan

namestnik sodnega tajnika predsednik senata